

ผลการใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหา
 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหันเชิงเหียน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

THE RESULTS OF GROUP PROCESS PROGRAM TO DEVELOP
 PROBLEM SOLVING OF GRADE 6 STUDENTS IN BANHANCHAINGHAIN
 PRIMARY SCHOOL UNDER MAHASARAKHAM EDUCATIONAL
 SERVICE AREA OFFICE 1

จุฬาทิพย์ ทองทวี
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi- Experimental Design) มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการคิดแก้ปัญหา ก่อนและหลังเข้าร่วม โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหา และเพื่อเปรียบเทียบการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมกับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วม โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนบ้านหันเชิงเหียน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 40 คน โดยสุ่มนักเรียนเป็น กลุ่มทดลอง 20 คน และกลุ่มควบคุม 20 คน กลุ่มทดลองจะเข้าร่วม โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหา สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละประมาณ 45 – 60 นาที เป็นจำนวน 12 ครั้ง กลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วม โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบประเมินการคิดแก้ปัญหา มีค่าความเชื่อมั่น .81 2) โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ วิลคอกซัน (The Wilcoxon Match Paired Signed – Rank Test) และแมน วิทนียู (The Mann – Whitney U Test) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้เข้าร่วม โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหา หลังการทดลองมีคะแนนการคิดแก้ปัญหา สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 และมีคะแนนการคิดแก้ปัญหาสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ: กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์, การคิดแก้ปัญหา, นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ABSTRACT

The purpose of the Quasi-Experimental research was to study the effects of Group Process Program to Develop Problem Solving of grade 6 students, compare pre-test and post-test scores in Problem Solving of the students participated in Group Process Program to Develop Problem Solving and compare Problem Solving of students who participate and who did not participate in Group Process Program to Develop Problem Solving. The samples comprised of 40 students studying in grade 6 students during second semester of 2009 at Banchinghain primary school. They were randomly grouped to experimental group and control group, 20 students each. The experimental group attended 12 sessions, three times a week, each session, lasts 45-60 minutes of training while the control group did not. The instruments were: 1) The Problem Solving Assessment Scale with reliability coefficient of .81, 2) The Group Process Program for developing Problem Solving. The Wilcoxon Match Paired Signed-Rank Test and The Mann-Whitney U Test were used for data analysis. The results showed that, after the experiment was completed, the students participating in Group Process Program to Develop Problem Solving got post-test higher than pre-test scores in Problem Solving at the .01 level of significance and the experimental group got their scores higher than the control group at the .05 level of significance.

Keyword (s): Group Process, Problem Solving, grade 6 students.

บทนำ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของข้อมูลข่าวสารต่างๆ และการศึกษาในสภาวะการณ์ปัจจุบันมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้สภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการดำรงชีวิตภายใต้สังคมยุคนี้บุคคลต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ พิจารณาสภาวะการณ์ ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ที่แวดล้อมอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อนำไปใช้แก้ไขปัญหาที่สถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยใช้การตัดสินใจด้วยตนเอง และถ้าหากบุคคลสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมและรวดเร็วย่อมประสบความสำเร็จในชีวิต จึงจำเป็นต้องมีความสามารถคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรมและมี

ความรับรู้อย่างเท่าทัน มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าว
 ท้นการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวทางพัฒนาคนดังกล่าวมุ่ง
 เตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะพร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและ
 ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนา
 เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่
 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยยึดหลักผู้เรียนมี
 ความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและ
 เต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของ
 ผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ
 สถานการณ์ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดี
 และผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น
 จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มี
 ศักดิ์ศรี มีความสุขบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงแบบยั่งยืน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ
 นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาเยาวชนของชาติสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่ง
 ส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ
 ด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ ในการที่บุคคลจะ
 บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว คือการที่บุคคลจะสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ มีความ
 เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีจริยธรรมและคุณธรรมในการดำรงชีวิต
 สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขนั้น จำเป็นต้องได้รับการเตรียมพร้อมหลายๆด้าน
 โดยเฉพาะการฝึกฝนตนเองให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาได้ เพราะการคิดแก้ปัญหา หมายถึง การใช้
 กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลในเรื่องต่างๆ ของมนุษย์ โดยอาศัยกระบวนการทางสมองในการคิด
 พิจารณาไตร่ตรองอย่างพินิจพิเคราะห์ถึงสิ่งต่างๆ รวมถึงประสบการณ์ จิตพิสัย และสติปัญญาของ
 แต่ละบุคคล (อุไรรักษ์ หินทอง, 2550)

การคิดแก้ปัญหาเป็นเรื่องที่มนุษย์ทุกเพศทุกวัย ต้องประสบเป็นประจำทุกวันตลอด
 ชีวิต ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทั้งนี้เพราะการดำเนินชีวิตมนุษย์นั้นจำเป็นต้องเผชิญกับปัญหามากมาย
 หลายประเภท มีทั้งปัญหาที่ง่ายและสลับซับซ้อน บางปัญหาอาจสามารถจัดการได้ด้วยตนเอง บาง
 ปัญหาอาจมีความซับซ้อนมาก จนต้องใช้เวลาในการคิดหาวิธีกำจัด หรือต้องปรึกษาผู้มี
 ประสบการณ์ก่อน บางปัญหาอาจมีความจำเป็นเร่งด่วนต้องดำเนินการแก้ไขอย่างใดอย่างหนึ่ง
 ในห้วงเวลาอันจำกัด และบางปัญหาก็อาจจะไม่สามารถแก้ไขได้เลย นอกจากจะทำใจยอมรับกับ
 ปัญหานั้นๆ (มาลีณี จุฑาปะมา, 2549) ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเป็นทักษะ และเป็น

ความสามารถทางสติปัญญา ที่ไม่ใช่พรสวรรค์เพราะสามารถส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ จงจิต เค้าลิม (2537, อ้างถึงใน สายฝน จาริต, 2547) ที่กล่าวว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสามารถพัฒนาและฝึกฝนได้ด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่สุดที่จะช่วยให้คนได้พัฒนาตัวเองในด้านต่างๆ เป็นวิธีนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง การปรับปรุงการดำรงชีวิตให้เป็นอย่างดีเหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่ การพัฒนาความสามารถในการคิดเป็นแก้ปัญหาเป็นเพราะการคิด เป็นจุดเริ่มต้นให้คนเราแสดงออกในสิ่งที่ดีงาม เป็นประโยชน์ สร้างสรรค์และสามารถเผชิญปัญหาๆ ได้ (ทิศนา แชนมณี, 2536)

การเสริมสร้างให้เยาวชนมีพฤติกรรมการคิดแก้ปัญหา นั้น สามารถกระทำได้โดยการใช้โปรแกรม สื่อการสอน แบบฝึกหัดหรือบทเรียนสำเร็จรูปการสอดแทรกการคิดแก้ปัญหาโดยผ่านเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรของ โรงเรียนหรือใช้วิธีทางจิตวิทยาที่เป็นที่นิยมมากคือ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งเป็นวิธีที่สามารถทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ และนำไปปรับปรุงพัฒนา เปลี่ยนแปลงเจตคติ ในด้านต่างๆ เช่น สามารถพัฒนาความคิด การแก้ปัญหา ความเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ ตลอดจน ความรู้ลึกซึ้งคิด (ศิรินทรา พันธะศรี, 2540) โดยได้มีผู้นำเอาหลักกระบวนการกลุ่มมาใช้ฝึกมนุษย์สัมพันธ์เพื่อการเข้าใจตนเองและผู้อื่นเพื่อการแก้ปัญหาและสร้างความสัมพันธ์อันดีในกลุ่ม รวมทั้งพัฒนาบุคลิกภาพ และบำบัดผู้ป่วยทางจิต และเพื่อจุดประสงค์อื่นๆ ในวงการต่างๆ อีกมากมาย(กาญจนา ไชยพันธ์, 2549)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องการแก้ปัญหามีผู้ทำการวิจัยการคิดแก้ปัญหาในการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ในตัวแปรต่างๆ เช่น การคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างนักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้ ระดับเข่าวันปัญญาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน (ประเนียง จตุวรรณโณ , 2552) การศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) (ปิยะฉัตร ชัยมาลา, 2550) ศึกษาการเรียนรู้แบบโน้มน้าวและความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่อง พันธะไอออนิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา (ศิวาพร ศรีมงคล, 2550) และมีผลวิจัยที่ศึกษาการพัฒนาการคิดแก้ปัญหาโดยการใช้โปรแกรมฝึกวิธีคิดแบบ โยนิ โสมนสิการของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (อุไรรักษ์ หินทอง, 2550) การศึกษาผลของการใช้กิจกรรมฝึกการคิดแบบ โยนิ โสมนสิการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นปีที่ 1 โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (สายฝน จาริต, 2547) เป็นต้น แต่ยังไม่งานวิจัยใด ที่ใช้หลักการของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มาพัฒนาการคิดแก้ปัญหา ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีอายุระหว่าง 12 - 14 ปี เป็นวัยที่มีพื้นฐานทางภาษา คิดหาเหตุผล และรู้จักตัดสินใจ สามารถที่จะขยาย

ประสบการณ์ตนเองได้ และเป็นโอกาสที่เหมาะสมที่จะส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้เป็นอย่างดี ตรงกับ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ เพียเจ้ (Piaget) ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติการนามธรรม (Formal operation stage) เป็นวัยที่มีพัฒนาการการใช้ประเภทของการคิดและการให้เหตุผลเกิดขึ้นอย่างเป็น ระบบ ซึ่งจะทำให้เด็กสามารถ จะแก้ปัญหาประเภทต่าง ได้ (กิ่งฟ้า สินธุวงษ์, 2547) มีความพร้อม และความเข้าใจในปัญหาเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่ พัฒนาการคิดแก้ปัญหาโดยหลักการของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อสร้างองค์ความรู้แนวทางในการ คิดแก้ปัญหาของเด็กไทย

คำถามวิจัย

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหา สามารถนำไปพัฒนาการคิด แก้ไขปัญหาของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้หรือไม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบการคิดแก้ปัญหา ก่อนและหลังเข้าร่วม โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมกับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วม โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยกึ่งเชิงทดลอง (Quasi – experimental Design) โดยมีการใช้รูปแบบทดลองก่อนและหลังของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (Nonequivalent Control Group Pretest – Posttest Design) ตามแบบการทดลองของ ลัดดา อะชะวงศ์ (2543) เขียนเป็นสัญลักษณ์รูปแบบการทดลองดังนี้

O_1 X O_2

O_{c1} O_{c2}

รูปแบบการวิจัย

O_1 หมายถึง	การทดสอบ ก่อนการทดลองในกลุ่มทดลอง
O_2 หมายถึง	การทดสอบ หลังการทดลองในกลุ่มทดลอง
O_{c1} หมายถึง	การทดสอบ ก่อนการทดลองในกลุ่มควบคุม
O_{c2} หมายถึง	การทดสอบ หลังการทดลองในกลุ่มควบคุม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 17
และการสัมมนาวิชาการเพื่อเผยแพร่งานวิจัยสู่ชุมชน ครั้งที่ 5

X หมายถึง การได้รับโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ของกลุ่มทดลอง
 หมายเหตุ กลุ่มทดลอง คือ กลุ่มที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
 กลุ่มควบคุม คือ กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหันเชิงเทียน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 40 คน โดยสุ่มนักเรียนเป็น กลุ่มทดลอง 20 คน และกลุ่มควบคุม 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินการคิดแก้ปัญหา ผู้วิจัยพัฒนาปรับปรุงจาก แบบวัดทักษะชีวิต ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ของประวิต เอราวรรณ์ และนุชชานา เหลืองอังกูร (2544) เป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) มีค่า 5 ระดับ ซึ่งมีโครงสร้างของแบบประเมินตามแนวคิดในการแก้ปัญหา 5 ขั้นตอนดังนี้ ขั้น 1 รับรู้และเข้าใจปัญหา ขั้น 2 วิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุของปัญหา ขั้น 3 แสวงหาวิธีแก้ไขและตัดสินใจวิธีแก้ปัญหา ขั้น 4 วางแผนการปฏิบัติและลงมือแก้ไขปัญหา ขั้นที่ 5 ประเมินผล รวม 20 ข้อ แบบประเมินนี้มีค่าเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

2. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาการคิดแก้ปัญหา คือ โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหา ที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกคิดแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการคิดแก้ปัญหา 5 ขั้นตอน
 ขั้นที่ 1 รับรู้และเข้าใจปัญหา ขั้นที่ 2 วิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุของปัญหา ขั้นที่ 3 แสวงหาวิธีแก้ไขและตัดสินใจวิธีแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 วางแผนการปฏิบัติและลงมือแก้ไขปัญหา ขั้นที่ 5 ประเมินผล ครั้งละ 45 – 60 นาที จำนวน 12 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1	เปิดกลุ่มและสร้างสัมพันธภาพ
ครั้งที่ 2-3	พัฒนาขั้นการรับรู้และเข้าใจปัญหา
ครั้งที่ 4-5	พัฒนาขั้นวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุของปัญหา
ครั้งที่ 6-7	พัฒนาขั้นแสวงหาวิธีแก้ไขและตัดสินใจวิธี
ครั้งที่ 8-9	พัฒนาขั้นวางแผนการปฏิบัติและลงมือแก้ไข
ครั้งที่ 10-11	พัฒนาขั้นประเมินผล
ครั้งที่ 12	สรุปเนื้อหาและปิดกลุ่ม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 17
 และการสัมมนาวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่ชุมชน ครั้งที่ 5

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ให้กลุ่มเป้าหมายจำนวน 40 คน ทำแบบประเมินการคิดแก้ปัญหา แล้วแบ่งเป็น 2 กลุ่ม สุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 20 คน
2. กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหา จำนวน 12 ครั้ง แต่ละครั้งใช้เวลา 45-60 นาที 4 สัปดาห์ๆ ละ 3 ครั้ง ติดต่อกัน กลุ่มควบคุมทำกิจกรรมตามปกติของทางโรงเรียน
3. หลังการทดลอง ให้ทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบประเมินการคิดแก้ปัญหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ของคะแนนจากแบบประเมินการคิดแก้ปัญหา ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. ทดสอบสมมติฐาน โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการคิดแก้ปัญหา ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง ด้วย The Wilcoxon Match Paired Signed – Rank Test
3. ทดสอบสมมติฐาน โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน การคิดแก้ปัญหา ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองกลุ่มควบคุม ด้วย The Mann – Whitney U Test

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหา มีคะแนนการคิดแก้ปัญหา หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหา มีคะแนนการคิดแก้ปัญหา สูงกว่าที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และข้อ 2 กล่าวคือ “นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้เข้าร่วมการจัดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีคะแนนการคิดแก้ปัญหา สูงกว่าก่อนที่เข้าร่วม โปรแกรมการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์” และนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหา มีคะแนนการคิดแก้ปัญหา สูงกว่าที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สามารถช่วยพัฒนาการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้สูงขึ้นได้ เพราะโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาได้มีการจัดขั้นตอนทางด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างมีระบบ ซึ่งมีการเสนอผ่านเทคนิคการจัดสถานการณ์จำลอง กรณีศึกษา บทบาทสมมุติ ฯลฯ ซึ่งเป็นเทคนิคที่เหมาะสมกับวัยของกลุ่มตัวอย่าง โดยที่นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ รวมถึงการฝึกคิดผ่านกิจกรรมได้ให้นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันจากเพื่อนร่วมกลุ่มซึ่งทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และได้รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างออกไปจากที่ตนเองได้คิดและเกิดการพัฒนาโดยการนำความคิดเห็นของนักเรียนแต่ละคนมาวิเคราะห์และสรุปร่วมกัน โดยผ่านการปฏิบัติจริงและมีโอกาสได้ออกมานำเสนอ ผ่านแผนภูมิความคิด (Mind Mapping) พร้อมทั้งมีข้อคำถามแลกเปลี่ยนในระหว่างทำกิจกรรม

สอดคล้องกับงานทดลองของ เคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin, 1930 อ้างถึงใน โจเซฟ ลูฟท์, 2524) โดยกล่าวไว้ว่า ห้องปฏิบัติการกลุ่มสัมพันธ์มีประโยชน์ในการ ฝึกหรือสอนคน เพราะเมื่อคนได้ผ่านการฝึกในห้องปฏิบัติการกลุ่มแล้ว คนจะสามารถเปลี่ยนวิธีการ หรือพฤติกรรมเดิมได้ ถ้าคนเหล่านั้นได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการฟังบรรยาย หรืออ่านจากหนังสือเพียงอย่างเดียว เกี่ยวกับการแก้ปัญหาในการทำงานหรือปัญหาในชั้นเรียนจะมีประสิทธิภาพน้อยกว่าการเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นดังนั้น วิธีนี้จะสามารถช่วยในการแก้ปัญหาได้ดีกว่าวิธีอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คีร์ทซ์ พย สุขระจำง (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้กิจกรรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และอุไรรัช หินทอง (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการคิดแก้ปัญหาโดยใช้โปรแกรมฝึกวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนการคิดแก้ปัญหาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหา มีผลต่อการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหันเขียงเหียน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไป เผยแพร่เพื่อนำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ไปประยุกต์ใช้ในวิธีการเรียนในกลุ่มวิชาการเรียนที่หลากหลายนมากขึ้นเพื่อประโยชน์สูงสุด

2. ควรมีการศึกษาการติดตามและประเมินผลการคิดแก้ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทราบถึงการพัฒนาการคิดแก้ปัญหาในระดับชั้นการเรียนรู้ที่สูงขึ้นไป

3. ควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างอื่นนอกเหนือจากที่ได้ศึกษาโดยศึกษาจากกลุ่มอายุที่แตกต่างกัน เพื่อที่จะมีการพัฒนากิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาให้สามารถใช้ได้ในหลากหลายกลุ่มอายุ

4. ควรมีการศึกษารูปแบบการคิดแก้ปัญหาในรูปแบบอื่น เพื่อมาเปรียบเทียบผลกับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาและนำผลที่ได้ไปพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ไชยพันธ์. (2549). กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้งเฮาส์
- กิ่งฟ้า สินธุวงษ์. (2547). ปาฐกถา : การเรียนรู้กับพัฒนาการผู้เรียน. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2539). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 – 2544. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- โจเซฟ ลูฟท์. (2524). กระบวนการกลุ่ม Group Processes. แปลโดย ชาญ ชาญพิทยานกุล. [ม.ป.ท.: ม.ป.พ.]
- ทิสนา เขมมณี และคณะ. (2523). กลุ่มสัมพันธ์: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติเล่ม1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทิสนา เขมมณี และคณะ. (2536). หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประวิต เอราวรรณ์ และนุชชานา เหลืองอังกูร. (2544). รายงานการวิจัยเรื่องการสร้างแบบประเมินทักษะชีวิตและผลการส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โรงเรียนเป็นรากฐาน. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต-กระทรวง สาธารณะสุข.
- ประเนียง จุลารณ โฉ. (2552). การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างนักเรียนที่มีแบบการเรียน ระดับเชาวน์ปัญญาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา วิทยาลัยมหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- ปิยะฉัตร ชัยมาลา. (2550). ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความ (5Es). วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ฝ่ายวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2541). การปรับปรุง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 17

และการสัมมนาวิชาการเพื่อเผยแพร่งานวิจัยสู่ชุมชน ครั้งที่ 5

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2541 – 2544. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์วิญญู.

มาลีณี จุฑาปะมา.(2549). จิตวิทยาการปรับตัว. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ศิวาพร ศรีมงคล.(2550). การเรียนรู้โมเดล และความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่อง พันธะไอ
ออนิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้กระบวนการ
แก้ปัญหา. รายงานการศึกษาระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์
ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศิรินทร์พย์ สุขกระจ่าง. (2548). ผลของการใช้กิจกรรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการพัฒนา-
ความสามารถในการคิดแก้ปัญหานักเรียนชั้นปีที่ 1 โปรแกรมวิชาการศึกษา
ปฐมวัย-มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการแนะแนวและให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศิรินทรา พันธะศรี. (2540). การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกนางงาม ป่าเทียม ตำบลสำราญ
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สายฝน จาริต. (2547). การศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรมคำถามปลายเปิด-
แบบเร็ว ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านหนองสูงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการ
สอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550- 2554. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

อุไรรัช หินทอง. (2550). การพัฒนาการคิดแก้ปัญหาโดยการใช้โปรแกรมฝึกวิธีคิด แบบโยนิโส
มนสิการของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.